

Награда за народности

2.
СТРАНА

ОПТИРАЊЕ 100

Са батањске железничке станице је марта 1923. године пошла композиција воза са првом великом групом Срба оптанта из Мађарске за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца.

Надајући се срећнијој будућности у српској средини матичне државе, током оптирања је своју родну грудну напустило око хиљаду Срба Батањаца.

Спомен плочу постављају Срби у Батањи.

4.
СТРАНА

Слава у српском забавишту у Сегедину

9.
СТРАНА

СНН

Сећање на оптацију

12.
СТРАНА

Трибина у Текелијануму

НАГРАДЕ

Додела награда за народности

КУД „Опанке”
овогодишњи лауреат

Као и сваке године поводом Дана народности, додељују се награде за народности појединцима, удружењима и народносним самоуправама за заслужан рад у области мањинског друштвеног живота, образовања, културе, вере, науке, медија и самосталних економских активности.

Награде за народности уручене су 14. децембра у Бугарском дому културе. У име премијера Мађарске Виктора Орбана, награде су уручили његов заменик Жолт Шемјен и Миклош Шолтес, државни секретар задужен за верска и народносна питања. Међу лауреатима, ове године се нашло и Културно уметничко друштво „Опанке” из Помаза, а награду је преузела Аница Шошић Крунић, уметнички руководилац овог друштва.

Гости на церемонији били су Александар Лончаревић, отправник полова амбасаде Републике Србије, Љубомир Алексов, представник Срба у Мађарском парламенту и Милан Ђурић, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској.

Препуна емоција Аница Шошић Крунић је изјавила да 40 година постојања друштва пуно значи. „Ове године су биле препуне догађаја, било је лепих тренутака, али и веома тешких, када нас је било само седморо-осморо. Али кад човек ради нешто од срца, жели да се то настави и види будућност, онда се то и оствари. Зато сам посебно поносна што смо ипак остали заједно, поносна сам на све играче и њихово залагање, јер без њих не би могли да дочекамо овај јубилеј и понесемо ову престижну награду. За све ово време око 600 људи је прошло кроз наш КУД и то је изванредно”, рекла је А.Ш. Крунић. Захвалила се свима који су им помогли да постигну ове резултате, нарочито својој деци, која

су увек била уз њу. Рекла је да су се за све ове године десиле многе промене, али да чланови КУД-а „Опанке” и даље воле нашу заједницу и наш фолклор. Добили су и нови нараштај, основали су групу за најмлађе, који су нада за будућност.

Од Анице Шошић Крунић смо чули да данас КУД има четири генерације. Омасовљење је почело прошле године, када је Друштво почело да

припрема програм за обележавање 40 година постојања. „Био је то велики рад, окупили смо 15 деце из забавишта, тако да су они имали посебан програм. За јубилеј сам потражила и старе чланове, којима сам саставила кореографију ‘Буњевачка свита’ и увежбавали смо је скоро пола године. Сви су уживали у састанцима и пробама и изразили жељу да наставе да играју, тако да смо саставили и једну сениорску групу. Да поново добијем прилику, опет бих се прихватила овог посла, то је мој живот и моја љубав, за то сам рођена”, изјавила је Аница Шошић Крунић.

Жеља јој је да КУД овако настави. Имају много планова, а један од њих је обнављање кореографије „Ускршњи обичаји из Помаза и околине”, у чијем стварању им је својевремено помогао познати кореограф Антун Кричковић, а која је само једном била приказана. Желе да оживе и прикажу обичаје који су се скоро изгубили и да их повежу са обичајима који још живе. Такође им је у плану да обнове кореографију „Помашки сватовац”, у којој би учествовале све групе, као и игре које изводе Срби из Мађарске.

Катарина Павловић Бачи

Саопштење Анице Пандуровић, в.д. директора СОЦ „Никола Тесла”

„Свесна својих будућих задатака,
одговорно и часно, наставићу свој рад”

Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, на последњој својој овогодишњој седници, одржаној 8. децембра у Будимпешти, већином гласова – 8 за и 7 против – донела је одлуку о неповерењу и опозиву др Јованке Ластих са места директора Српског образовног центра „Никола Тесла”. Истовремено, од 8. децембра 2023. године, за вршиоца дужности функције директора до избора новог руководиоца на исто место, именовала је Аницу Пандуровић, која је претходно обављала дужност заменика ди-

ректора те образовне установе. Пошто је у 50. броју нашег недељника, у чланку о редовној скупштини ССМ била прозвана од стране др Јованке Ластих, госпођа Пандуровић се обратила молбом да јој се обезбеди могућност реаговања и упутила следеће саопштење које објављујемо у целини:

„Разумем да тренутна позиција др Јованку Ластих, после толико година проведених на директорској позицији у нашој школи, не оставља равнодушном. Оно што је наша школа до сада пружала, више је од образо-

вања. За успех и постигнућа важан је и наставни кадар без чијег рада се до ових резултата не би могло доћи. С обзиром да сам годинама обављала већину задатака СА и ЗА др Јованку Ластих, нисам била у ситуацији да одбијем одговорност која ми је била поверена у овом прелазном периоду. Свесна својих будућих задатака, одговорно и часно, наставићу свој рад на унапређењу затченог стања. Трудићу се да обезбедим што боље услове како ученицима, тако и запосленима.

Настала ситуација треба да про-

ђе тако да то ни деца, ни родитељи, ни наставни кадар не осећају! У том циљу, ја ћу радити и даље.” ■

Јавне седнице српских самоуправа

Слично бројним народносним самоуправама у Мађарској и српске самоуправе приводе крају календарску годину. У склопу сусрета са бирачима и заинтересованим грађанима подносе извештаје, а уједно рачунају и на предлоге и савете помоћу којих могу формулисати свој план рада за 2024. годину.

Из форума, јавних седница, почетком децембра отворило је бирано тело Срба у Мохачу. Српска самоуправа у барањском граду је и током 2023. године, сходно материјалним могућностима, реализовала све своје програме и планове, које је зацртала почетком текуће године.

Одржала је традиционалне приредбе као што су „Колачијада“, „Такмичење винара“, приредила бројне књижевне вечери, екскурзије, организационо и материјално је учествовала у достојној прослави црквених празника с посебним освртом на празновања храмовне славе „Духова“ и заштитника гробљанске капеле „Св. цара Константина и царице Јелене“, а ни минуло лето није прошло без приређивања Музичког табора, који је окупио бројне младе музиканте из града.

Мохачка српска самоуправа је на дневном реду заседања имала и разматрање зимских програма, односно, финансијских залиха за приредбе које обично обележавају почетак нове календарске године, а прва већа манифестација предвиђа се 13. јануара 2024, приликом организованог дочека Српске нове године, када ће бирано тело Срба у згради Основног уметничког образовног центра „Лајош Шнејдер“ прославити 25. годишњицу свог постојања.

Чланови Мохачке српске самоуправе су изразили и своју радост те задовољство што се обнавља месни српски православни храм, наиме, и он је уврштен у капитални пројекат „Мохач 2026“ који се реализује поводом прославе 500. годишњице Мохачке битке. Влада Мађарске је за реконструкцију мохачке светиње обезбедила 80 милиона форинти.

децембра, одржала је и Српска самоуправа у Чанаду. Бирано тело Срба

у поменутом поморишком насељу, предвођено председником Фрањом Коларом, након прошлогодишњег пописа становништва дуго је било у недоумици, наиме, резултати објављени након сумирања резултата пописа говорили су да малобројни Срби у Чанаду неће моћи формирати 2024. године српску самоуправу. Међутим, према најновијим информацијама, дошло је до преокрета у статистичким подацима и уместо деветнаест, 21 особа се регистровала као припадник српске националности у селу, што је из аспекта Чанађана довољно да се током летњих избора поново оформи бирано тело Срба у поменутом насељу.

Иначе, Српска самоуправа се и ове године, на основу раније израђеног дугорочног плана, фокусира на образовање, верски живот, сарадњу са матицом, односно, Србима у региону.

Председник бираног тела Срба је подсетио да су и током минуле године успели да потпомажу рад месне Основне школе где се предаје српски, односно, Дечјег вртића где се такође одвијају занимања на српском језику. Руководилац Чанадске српске народносне самоуправе је говорио и о пружању материјалне подршке оној деци која уче српски у месној основној школи која функционише под окриљем реформатске цркве.

Фрањо Колар се осврнуо и на сарадњу са месном српском православном црквеном општином при чему је дотакао и одржавање храмовне славе „Ђурђевдана“, односно, улепшавање месног српског православног гробља.

Сумирајући рад у протеклој години, председник месне српске самоуправе је подсетио да су захваљујући конкурсним средствима, добијеним од Уреда премијера и Фонда „Ѓабор

Бетлен“, достојно прославили Ђурђевданску храмовну славу, успешно реализовали једнодневну екскурзију у Будимпешту, односно, учествовали у организацији и реализацији међународног шаховског турнира у месном Српско-румунском клубу.

На крају јавне седнице, чланови бираног тела Срба су својим бројним бирачима, у пластичним тањирима доставили укусну рибуљ чорбу, а уједно су и наговорили да ће пред сам крај године поделити божићне паклоне оним мештанима српске националности, који се налазе у тешкој ситуацији, незавидном социјалном положају.

И Самоуправа Срба у Новом Сентивану јавном седницом је заокружила протеклу календарску годину. Извештај о овогодишњем учинку у име бираног тела Срба поднела је председница Теодора Крунић Дунаи, која је посебно истакла своје задовољство због успешно реализоване, масовне великогоспојинске храмовне славе и два издања, објављена у вези са прошлошћу новосентиванских Срба: „Храм Успенија Пресвете Богородице у Новом Светом Ивану“ аутора протоамесника Светомира Миличића, пароха дешчанског, администратора новосентиванске парохије и Светислава Рајшића, доктора библиотекарства и црквених наука, пуковника полиције у пензији, односно, „У служби Цркви и народу“, аутора Предрага Мандића.

Председница самоуправе се осврнула и на реконструкционе радове, који се врше у циљу обнове парохијске зграде која служи као место окупљања месних Срба. Иако је бирано тело Срба успешно конкурисало код Уреда премијера и Фонда „Ѓабор Бетлен“, ипак, ради наставка извођачких послова, било је приморано да подиг-

не зајам, а средства је, под повољним условима, добила од Локалне самоуправе села, која је изгласала два милиона форинти.

Иначе, Новосентиванска српска самоуправа је током целе године успешно конкурисала па је и своје бројне културне програме остварила захваљујући конкурсним средствима, односно, буџетским ставкама, којима је располагала. Своје програме организовала је и реализовала у знаку промовисања културне и духовне баштине српског народа! Тако ће чинити и наредне године, но, о фокусу ће бити наставак извођачких послова на обнови парохијске зграде.

Самоуправа Срба у Будимпешти је, такође, јавним саслушањем заокружила протеклу календарску годину. Према информисању Борислава Руса, председника Главноградске српске самоуправе, форум, којем су присуствовала и два сарадника Одељења за координацију Града Будимпеште, протекла је у знаку дружења и сумирања активности бираног тела Срба у главном граду Мађарске. Самоуправа Срба у Будимпешти је и ове године приредила бројне, веома квалитетне програме, успешно је сарађивала са бројним кварталским српским самоуправама, а већ је наговестила и одржавање традиционалних програма за наредну годину и да обележи Срећење, Ђурђевдан и Видовдан. Бирано тело Срба ће и даље одржавати тесну сарадњу са матицом Србијом и Србима у околним земљама, а посебно радује чињеница да ће се на основу резултата прошлогодишњег пописа становништва у Мађарској, 2024. моћи да оформе и будимпештанска, односно, бројне српске самоуправе у кварталима главног града Мађарске.

П. М.

СЕЋАЊЕ

Целодневни програм у Батањи

Значај сећања на оптацију

У организацији Српске месне самоуправе и Самоуправе Срба у Мађарској, у Батањи је 15. децембра, на веома достојанствен и свечан начин, низом пригодних програма, обележена стогодишњица масовног организованог оптирања Срба из Мађарске у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца након Првог светског рата.

Целодневном програму придружиле су се бројне институције: Батањска двојезична српска основна школа и забавиште, Српска православна црквена општина, српске организације у Батањи, Градска управа Батање, установе Самоуправе Срба у Мађарској – Српски институт, Српско позориште у Мађарској и Српски културни центар „Српски венац“, затим Матица српска и Културни центар Новог Сада.

Гостима је приређена срдачна добродошлица у преподневним часовима у просторијама српске васпитно-образовне институције у Батањи након чега је уследио јавни час „Пут у неизвесност“. Никола Ђенеш-Екбауер, наставник историје и географије у Батањској двојезичној српској основној школи и забавишту, на веома занимљив начин одржао је предавање о масовном оптирању Срба из Батање и целе Мађарске. На самом почетку је присутне упознао са историјским чињеницама које су претходиле самој оптацији, Велики рат, који је представљао једну од најважнијих

епизода у самом битисању батањских Срба, који разлози су утицали на њихову сеобу и како је она протекла. „Са мајчине стране, неки од мојих предака су били оптанци, путници баш у тим возовима (породице Божићар и Мојсић). Старији ујак, потомак мојих рођака и даље живи у Новом Саду, има преко деведесет година. Други рођаци су живели у Војвода Степи. Посећивали смо их много пута док сам био мали. Породица моје баке је била на листи људи који су хтели да оптирају, али нису напустили Батању, предомислили су се. Зато сам ја данас овде са вама“, овим обраћањем је Никола завршио свој јавни час након кога је уследило хорско извођење основаца и драмски програм ученика виших разреда под називом „Снагом у боље сутра“. После првог дела програма присутни су се преселили у храм Рођења пресвете Богородице у Батањи, где је Његово Преосвештенство Епископ будимски г. Лукијан служио парастос поводом 100. годишњице оптације Срба из Ба-

тање и других крајева Мађарске у Краљевину СХС.

Програм се наставио на батањској железничкој станици, са које је 4. марта 1923. године кренула композиција воза са првом великом групом Срба оптаната из Мађарске за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, где је постављена спомен плоча ОПТИРАЊЕ 100, као сећање на Србе из Батање, који су оставили своју родну грудну и кренули у матичну државу надајући се срећнијој будућности. Пре самог откривања спомен плоче протојереј Далибор Миленковић је освештао спомен плочу на железничкој станици, након чега се присутнима обратио Пера Ластиф, директор Српског института. Уследило је полагање венаца на спомен плочу, која није свакидашња, јер се на њој налази једина историјска фотографија, на којој су Срби из Батање фотографисани пред сам одлазак из своје родне Батање, испред воза, на железничкој станици.

Поподневни програм се наставио у свечаној сали Градске куће у Батањи, где се одржала Свечана академија Српске месне самоуправе у Батањи и Самоуправе Срба у Мађарској, на којој су присуствовале бројне званице из Мађарске и Србије. Поздравну реч упутила је председница Самоуправе Срба у Мађарској, Вера Пејић Сутор и замолила присутне да минутом ћутања одају пошту прецима, Србима, који су пре сто година напустили Батању и у тешким и непознатим околностима наставили свој живот. У име домаћина, скупу се обра-

тио градоначелник Батање, Чаба Бо-рош, који је додао да је тадашњи одлазак Срба из Батање, представљао велики губитак за град, јер су се међу њима налазили људи чији је рад умногоме допринео уздигнућу и развоју насеља и да је сада њихов задатак да чувају спомен на њих. Он се овом приликом захвалио српској заједници у Батањи што чува и негује традицију и обичаје и марљиво ради на томе. Ивана Кунц, први саветник у Амбасади Републике Србије у Мађарској је у свом обраћању на свечаној академији нагласила да односи српског и мађарског народа данас допуштају да свако остане у свом дому и да је то можда највећа вредност на којој сарађују две државе. Реч је затим припала господину Милинку Арсенову, представнику „Удружења баштине“ из Кикинде, који већ година помаже разним донацијама ученике српске основне школе.

Милан Мицић, генерални секретар Матице српске, писац, историчар и један од суграђана оних предака који су оптирали из Батање, обратио се присутнима и истакао значај откривања спомен плоче, на месту одакле су кренули оптанци, на железничкој станици која замире и нестаје, која враћа њихове сенке и њихову светлост и прича причу о људској судбини. Својом беседом упознао је присутне са путем који је дочекао оптанте у Србији. О њиховој горчини, одласку на југ, у Македонију, у њима непознат простор из којег су се, после мукотрпног и тешког искуства, враћа-

ли назад на север, у Војводину, где су саградили нове колоније. Њихова сеоба је трајала више од шест година, лутајући од места до места тражећи где ће се зауставити.

Самоуправа Срба у Мађарској је овом приликом, у знак захвалности за очување идентитета, уручила повеће потомцима оптаната, односно Србима, који су потомци оних који

нису оптирала. Тако су повеће примили Никола Надашкић, Марко Надашкић, Снежана Дошић, Црнка Рус, Душица Рус и Зоран Рус за храброст њихових предака да напусте родну груду да би сачували своје српство и српство потомака. Повећа оданости српству поводом 100. годишњице оптирања за храброст да се остане на родној груды и тако сачува српство и

завичајна српска баштина додељена је Српској месној самоуправи, затим најстаријој Српкињи у Батањи, госпођи Марији Марошан Лунг, Српској православној црквеној општини и Батањској двојезичној српској основној школи и забавишту.

Свечану академију затворио је господин Пера Ластих указујући на важност прославе и обележавања оваквих годишњица, успомена на историјске догађаје где је веома битан аспект укључивање млађих нараштаја, како би стекли своја искуства и сазнања, затим оставити трајни траг, спомен плочу и обрадити историјски догађај научним методама.

Након свечане академије програми су се наставили у Дому културе у Батањи где је одржана промоција књиге Милана Мицића „Срби оптанци из Мађарске у краљевини Југославији (1921-1941)“ и трибина о оптирању са учешћем историчара Радована Њежића. Након промоције књиге отворена је изложба „Оптација у Сенти и Новом Кнежевцу“ аутора Мирославе Басарић, Радована Њежића и Александра Ружичића.

При самом крају веома садржајно дана присутни су уживали у литерарном програму Српског позоришта у Мађарској, Српског културног центра „Српски венац“ и драмске секције СОЦ „Никола Тесла“, који су приказали одломак из представе „Судбине у магли“, по роману Драгомира Дујмова „Воз савести“.

Пројекција краткотражног до-

КРАТАК ИНТЕРВЈУ СА МИЛАНМ МИЦИЋЕМ

Пуш вас је ојеш довео у Бајшању. Какав је осећај поново бићи међу Србима у Бајшањи, након двадесет година и после друге објављене књиге?

Искуство је непојмљиво, различито, као што су различите и књиге. Пре двадесет година је изашла 'Одисеја батањских Срба' која је мени изузетно драга, која је више публицистичка него научна и ова књига о Србима оптантима из Мађарске у Краљевину Југославију је једна синтеза где Батањци заузимају једно важно место. Сусрет са Батањом је био веома емотиван и посебно је било дирљиво откривање спомен плоче на железничкој станици са оном великом фотографијом где се виде ликови људи који се селе. Мало је, или готово да ни нема фотографија где се виде људи како се селе и какво је њихово осећање. На њиховим лицима се налазе сва осећања, и чуђење и страх и радост и чежња и нада и неизвесност и стрепња... То је слика сеобе. Батања је данас на један достојанствен, диван, свечан и дирљив начин обележила стогодишњицу оптације, кроз сјајне програме, кроз једну изванредну организацију, кроз једну потребу да се ова прича исприча. Цео овај концепт треба пренети и показати људима у Србији да би људи могли да сазнају нешто о овој посебној драматичној исељавања батањских оптаната.

Ваша веза се и после двадесет година наставила са Србима у Мађарској. Да ли је на пуш нека следећа књига, промоција, да ли имате у плану нешто ново?

Мислио сам да сам завршио сва истраживања, када сам написао књигу 'Срби оптанци из Мађарске у Краљевини Југославији'. То је једна синтеза, која је научна, која се истовремено бави човеком, појединцем, малом групом у покрету оптаната на различитим просторима, међутим, ушао сам у дубља истраживања грађе и сад ћу радити биографију појединих оптаната. Кроз њихове кратке, мале животне судбине моћи ће да се прикаже цео процес оптације, појаве, где су ишли, куда су се кретали, како су стварали породице, колико су земље имали, када су куће подизали, њихово имовно стање и све оно што може да се сазна. То ће бити књига чије је радни наслов 'Мали оптански биографски речник' која ће можда обухватити педесет оптаната.

Одржали сте неколико промоција своје књиге у Мађарској. Да ли је то био случај и у Србији? Да ли се шира јавност у Србији мога ујознати са овом материјом?

Наравно, и предходна, а и ова књига имале су своје представљање у Матици српској, у Новом Саду, Беоцину, Војвода Степи, Зрењанину, на местима по којима су Батањци гравитирали. Књига је свугде примана на најлепши могући начин. Потомци оптаната имају ту фину емоцију која их везује за њихове претке. Претке који су један свет радан, миран, свет који сабира друге људе око себе. Мени је јако било интересантно да истражујем како то оптанци преносе своја искуства рада у равници добровољцима, Солунцима који су дошли из динарских крајева Југославије, на један добромеран и племенит начин. То посебно важи за Батањце. Ја сам одрастао у Војвода Степи, где је био батањски крај, батањски бунар и знам те породице, које су својом мирноћом, вредноћом, радиношћу, организовањем и прецизношћу оплеменили средину у којој су живели.

Потомци батањских оптаната

кументарног филма „Сусрет и сећање“ ставила је тачку на обележавање једног века од масовног оптирања српског живља у Краљевину СХС, чијим се одласком српско становништво у Мађарској смањило за две трећине.

Станислава Ђенеш Екбауер

КУЛТУРА

100 Општинација

Програм Културног центра „Српски венац“ одушевио публику

У низу догађаја којима се обележава 100 година од почетка оптирања Срба из Мађарске, један је одржан 10. децембра на сцени Српског позоришта у Мађарској. Сала је била препуна, присуствовало је осамдесетак ђака и професора Српског образовног центра „Никола Тесла“, представника дипломатског кора амбасаде Србије у Будимпешти, председника и представника српских институција у Мађарској, као и осталих заинтересованих. Испред „Српског венца“ госте је поздравила Зорица Јурковић Ембер, директорка и Мирко Митар Кркељић.

На почетку програма Зорица Јурковић Ембер је прочитала цитат о победи Србије у Првом светском рату, стварању Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године и о оптирању. „За већину Срба ово је значило да је тиме решено српско национално питање, јер је у новој држави обухваћена већина српских народа и српских националних територија. Већина српског народа изван Југославије, из су-

седних држава, желела је да се сели у матичну националну државу. Таква могућност дата је и Србима у Мађарској, одредбама Тријанонског уговора, 4. јуна 1920. године. Тада је у Мађарској живело око 19.000 Срба, док се у току наредне две године иселило њих 14.000. Процеси оптирања, односно иселјавање Срба оптаната из Мађарске, оставили су на преостале Србе у Мађарској трајне и неизбрисиве последице, које су се огледале у свим доменима њиховог живота и деловања.“

Програм је настављен пројекцијом документарног филма Ђорђа Шибалина „Прохујало с Веменом“. Филм, уз текст Драгомира Дујмова и наративу драмског уметника Милана Руса, говори о животу Срба у барањском селу Вемену пре и после Првог светског рата и у време оптирања, овековечен објективом фото-апарата учитеља и фотографа Беле Хернаја.

Прича о оптирању наставља се и у позоришној представи „Судбине у магли“, коју изводе ђаци драмске секци-

је Гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, по роману „Воз савести“, Драгомира Дујмова, у режији Зорице Јурковић Ембер. Радња представе описује живот Срба из Батање и њихове судбине пре и после Великог рата и за време општинација, а дотиче и питање садашњих миграција Срба у Мађарску. Ова тужна прича, као и изванредна глума младих чланова драмске секције, сваки пут измами сузе гледалаца.

На крају програма премијерно је изведена песма посвећена општинацији под називом „Да ми Бог да“, у извођењу Бранке Башић, певачице етно

музике, добитнице награде „Прима јуниор“, Лене Ембер, студенткиње глумачке школе у Будимпешти, Марка Ембера, академског глумца и Митра Мирка Кркељића, вокалног извођача, текстописца и члана „Српског венца“. Мелодију и аранжман написао је Марко Ембер, по тексту М. М. Кркељића.

Публика је све учеснике наградила великим аплаузом.

Организатор и покровитељ ове манифестације је Културни центар „Српски венац“ из Фондације „Бетлен Габор“.

К. П. Б.

АКТУЕЛНОСТИ

Подсећање на историјски догађај

Традиционални програм „Дан сеобе“

„Прошлост нас обавезује и према данашњици, а то је доказ да смо ми још увек и после толико година присутни овде на овим просторима.“

На доковима Будима на једном од бродова присутне је у име организатора дочекао Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти.

Он се најпре и обратио присутнима подсећајући на историјски догађај из 1690. године када се највећи број Срба, на челу са патријархом Арсенијем III Чарнојевићем населио у

ове крајеве, тадашње Угарске. Подсетио је и да су Срби са собом носили и мошти српских средњовековних владара и светитеља, рукописне и штампане књиге и црквене драгоцености.

„333 годишњица је од Велике сеобе, а наша самоуправа обраћа велику пажњу на очување традиције и наше прошлости. Али та прошлост нас обавезује и према данашњици, а то је доказ да смо ми још увек и после толико година присутни овде на овим просторима. Било је много таквих момената у нашој историји када се постављало питање опстанка Срба, но још увек постојимо, а видимо и то из последњег пописа становништва. Сурува је историја, опстати у туђини је изазов. Ту су емоције. Не смемо заборавити одакле смо дошли овде, не смемо заборавити да овде у овом простору српска култура и данас делује, и мислим да је суштина опстанка овде бити Србин“, рекао је Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти.

На броду су ученици СОЦ „Никола Тесла“ извели рецитал песама, а играма из Србије представило се Културно уметничко друштво „Табан“, док се за добро расположење побринуо Оркестар „Коло“ из Тукуље, под управом Ладислава Халаса.

По пристанку у Сентандреју протојереј ставрофор отац Војислав Галић уз саслужење протосињела Варнаве Кнежевића осветљао је Лазарев крст. Испред овог историјског обележја које је пре 225 година постављено на то место у близини саме обале Дунава, одмах уз чувени срп-

ски ресторан „Корнер“ познатији међу Сентандрејцима као ресторан „код Милета Маргаритовића“, венце су положили Александар Лончаревић, отправник послова Амбасаде Србије у Будимпешти, Пера Ластич, директор Српског института, Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти, као и Миле Маргаритовић, председник Српске самоуправе у Сентандреји и Сава Галкан, ипођакон.

Лазарев крст само је мали делић онога што су Срби оставили Сентандреји у којој још увек делују 4 српске православне цркве, од некадашњих 7.

„Битно је и то да се српска култура представи у једном новом светлу, Европском светлу, не бих рекао западно-европском, јер ми смо сви у једној Европи и српски народ је европски народ. Треба да је поносан на своју прошлост и културу, јер многи народи, немају то што ми имамо“, рекао је Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти.

Путници који су стигли бродом у Сентандреју су заједно са организаторима овог програма „Дан сеобе“ обишли Музеј Српске православне цркве и прошетали кривудама улицама Сентандреје, где су се задржали испред родне куће Јакова Игњатовића чувеног српског писца рођеног 1882. године.

У вечерњим сатима, путници међу којима је био и Љубомир Алексов, српски представник у Парламенту Мађарске су се бродом вратили у Будимпешту, сумирајући утиске са овог јединственог програма.

Диана Ђурић

Део Балкана донет и Будимпешти

КУЛТУРА

Изложба Павела Суруговог

У Културном центру „Српски венац, 7. децембра отворена је изложба под називом „Престол“ (Трон), светски познатог графичког дизајнера, фотографа и колекционара народне ношње из Кисача, словачког места у Војводини.

У сарадњи два културна центра, српског и словачког, будимпештанска публика је добила могућност да види прелепу изложбу, на чијим експонатима уметник приказује културу и традицију кроз призму својих духовних и филозофских погледа. По речима уметника, у Будимпешту је донео део Балкана, српске ратнице, српске анђеле, као и утицаје Аустро-Угарске на словачку, буневачку, румунску, русинску и шокачку народну ношњу. Ову изложбу је направио за Нови Сад, Европску престоницу културе, од које је само мали део изложен у „Српском вен-

цу“. Поред тога што се на фотографијама виде лепе девојке у народним ношњама, свака фотографија има свој назив и прича једну дубљу причу са Балкана, прича причу о два света. О првом, који је свет лепоте, моћи, престижа, који је подложен променама и који на крају пропада. Причу о другом свету, духовном, приказује елементима на народним ношњама, скривеним и утканим, који су се у прошлости везивали за различите народе Балкана. „Свака од ових народних ношњи морала је у току пет секунди да ме инспирише у мом духовном и филозофском свету. Еле-

менте тог мог света девојке држе у рукама, или се виде у позадини. Бирао сам ношње које ће бити занимљиве и српској и словачкој и мађарској публици. Српска народна ношња је под утицајем ратничке одоре из прошлости, почев од Римљана, Турака, Јермена, са мотивима из Цариграда“, између осталог је рекао Павел Суругови.

Ова изложба ће до краја године да краси просторије „Српског венца“ и сви љубитељи уметности су срдечно позвани да је погледају.

К. П. Б.

Инспирација у народној ношњи

Отварање изложбе „Коло будућности“ у Новом Сентивану

У организацији Удружења заједнице Срба у Новом Сентивану, у Дому цивилних заједница у поменутом насељу, 9. децембра свечано је отворена изложба под насловом „Коло будућности“, аутора Лазара Бибића.

Прва самостална изложба двадесетседмогодишњег младића из Сантова (ради се, иначе, о најстаријем сину протонамесника Јована Бибића, пароха

сантовачког), апсолвента геодезије Универзитета у Новом Саду, изазвала је велико интересовање не само мештана, него и Сегединаца, Сирижана и Дешчана.

Младог уметника, који од своје дванаесте године слика, а свој први фото-апарат купио је 2018. године, публици је, након поздравних речи, представила Мина Веселинов, председница новосентиванске цивилне организације, Удружења заједнице Срба у Новом Сентивану.

Што се тиче поставке, отворене у Дому цивилних заједница, овом приликом изложено је тринаест фотографија које су настале у сарадњи са чланицама етногрупе АКУД „Нови Београд“ из Београда.

Лазар Бибић је својим апаратом направио серију фотографија о девојкама, одевеним у народне ношње са простора Босне, чиме је публици дочарао својеврстан етно стил, варијанте ношњи „са битним разликама у кроју одевних предмета, у орнаментички или пак у начину ношења појединих делова“.

Како нас је информисао млади уметник, жеља му је да се и у наставку свог аматерског уметничког рада посвети народним ношњама, не искључујући при томе могућност да се опроба и у црквеним темама, будући да је раније из хобија својим фото-апаратом бележио најважније детаље бројних храмовних слава у парохјама где служи, администрира његов отац протонамесник Јован Бибић, пароха сантовачки.

Изложба „Коло будућности“ се из Новог Сентивана селила у Сегедин, Дом народности, где је поставку заинтересованој публици представио Перица Дунаи, члан Скупштине самоуправе Срба у Мађарској.

У мањинској, народносној установи, изложба се може погледати до 16. фебруара 2024.

П. М.

ПРАЗНОВАЊЕ

Поводом текста „Напредовање атеизма“ Милоша Црњанског из 1955. год.

Размишљања уз Божић

Приближава се један од највећих и свакако најрадоснијих и најсвечанијих хришћанских празника, Божић. Овим празником прославља се рођење Исуса Христа, Сина Божијег, Спаситеља света. Обележава се 25. децембра по грегоријанском календару, док код цркава које се придржавају јулијанског календара, Божић се обележава 7. јануара. То је празник рађања новог живота, празник деце и детињства, празник родитељства – очинства и материнства, прате га прекрасни верски обичаји и обреди.

У прослави Божића некада и сада, пуно тога се променило. Точак историје не може да се врати, али у овом случају није само историја у питању. Дух и духовност људи су сасвим измењени. Данашњем човеку пуном страха и немира не помажу ни достигнућа у индустрији и технологији, ни у медицини и култури. Отуђеност и недостатак топлине и љубави је све присутнији, што се не може надоместити материјалним добрима.

Божић је дан када хришћани иду на богослужење, православци на јутрење и литургију, причешћују се, а затим у кругу породице празнују у свом дому кроз љубав, мир и радост празника. У ове радосне дане оживљава се обичај мирбожења. Потребни смо једни другима. Свуда где се налазимо, измирење с Богом и ближњима прати поздрав: „Мир Божији, Христос се роди!“ Срећом, није се сасвим изгубио овај обичај, али су присутне и неке новотарије које, најалост, постају све доминантније.

У периоду између 1952. и 1963. године, Милош Црњански је као лондонски дописник аргентинског листа „El Economista“ из Лондона писао на разне политичке, економске и културне теме, а такође се у три чланка осврнуо на прослављање Божића у Лондону илустру-

јући однос великих хришћанских празника и духа модерног времена.

Текстови су врло актуелни и у садашњем тренутку, јер су „искривљена слика“ празника, не само у Лондону, него дијелом света где живе хришћани. Божић је скоро престао да буде празник онога ко је рођен у јаслама, претворен је у зимску вилинску бајку. Тај празник ни издалека не личи на оно што је некада био, претворио се у велики комерцијални празник. Врхунске вредности надвладао је глобални потрошачки менталитет.

За „Српске недељне новине“ издвајам део текста „Напредовање атеизма“ (Размишљања уз Божић 1955). Црњански живописно описује сјај излога великих тржних центара, новогодишње јелке, лампионе, али и помаму куповине поклона када се град претвара у мравињак. Уместо Исуса Христа и Мајке Божије централна фигура је „Божић Бата“. О свему томе Црњански пише као новинар износећи чињенице, али и као сентиментални анархист, песник и писац. Пре више од сто година од овог текста о Божићу је у својим новелама писао Чарс Дикенс у књизи „Духови Божића“. Он описује сиромашни слој друштва у 19. веку, говори о прошлости и садашњости, о заборављању и присећању, о свакодневници и празницима, о праштању и милосрђу, али и о помодној страсти у време Божића. Критиковао је моћ новца као силе која дехуманизује човека. У време Црњанског, Божић поприма одлике америчког стила што је као тренд присутно и у нашем времену.

„Велики празник рођења Онога коме су долазили са Истока да би се пред тим Дететом поклонили краљеви и мудраци, претворио се у огромну пијаци на којој трговци продају више него током читаве године. Уместо умилне пе-

сме која је позивала на мир и љубав међу људима, одзвањају хици и звук запушача са шампањских боца. Хришћански Божић био је чврсто утврђен, онако како се утврђују све велике светковине у животу човека. Уочи Божића, на Бадње вече, а не раније, почињао је празник у свим породицама. Сад у Лондону Божић почиње, на пример, већ крајем октобра. То је и разумљиво, ако се има у виду да десет милиона особа желе да купе обавезне поклоне и да пошта мора да проследи осамдесет милиона поштанских врећа. Символ нашег Божића могла би бити једна лепа „стјуардеса“ у авиону са ђураном у рукама. Ђурану ће бити одсечена глава, могло би бити негде над Атлантиком, у ваздуху између Европе и Америке. Витлејем где нема снега и чије је небо плаво и посејано звездама, ишчезло је одавно из европских Божића. Има ту јелена и кочија, патуљака и сирочади, оних који немају никог на свету и одлазе на мајчин гроб да би умрли смрзнути на снегу. Најлепше од свега што и ми овде у Лондону, а ни становници Париза, немамо за Божић снег, још од 1946. године. Такође нема снега ни у већини латинских земаља Европе које су још једине остале верне традицији витлејемског празновања рођења Христа. Велике лондонске трговине припремају се за Божић још у октобру. Џон Левис, Д. Х. Ивенс, Галерија Лафајет, Осорио Арана – Теојет излажу у својим изложбама јелке. Сав Рицент стрит искићен је грудвама снега које висе и ноћу се претварају у светиљке. Једна велика трговина која пролази кроз тешкоће, дошла је на идеју да постави на сцену Пепељу како стиже у луксузним кочијама, праћена пажом који носи краљевску перуку. Највећи успех имао је „Хородс“ са оркестром у којем свирају мајмуни и певају шимпанзе. У „Хародсу“ је ове године куповала поклоне принцеза Ана која је, пуна дивљења, плескала „Божић Бати“. Норвешка је ове године послала божићно дрво. Поставили су

га на Трафалгар сквер, где сад бљешти својим светиљкама. У Европи ипак почињу да се противе таквој комерцијализацији божићног духа. Радио нас информира о протестима у Паризу и у Немачкој, усмерених против божићних оргија. Ове године, овде у Лондону, већина божићних честитки и фасада трговина носе слику неке врсте богиње ноћи, одевене у кратку сукњу, са витлејемском звездом у коси. И овде људи почињу да се окрећу против такве лудорије. Посебно су смешни чланови парламента који су обавезни да честитају празник бирачима. Неке тај обичај обавезног слања честитки кошта и више десетина фунти. Према информацијама, пошта је ове године отпремила пет стотина милиона честитки. С тим у вези министар пошта др Хал изјавио је да је пошта ове године морала да унајми 150 000 поштоноша више, међу којима је било студената, па чак и Индуса у њиховој традиционалној одећи. Пре пет година у Лондону је основано једно друштво које се бори да божићне честитке носе лик Девице Марије са Христом. Лист „Дејли мирор“, чији је тираж пет милиона примерака дневно, упустио се у кампању за помоћ сирочади, болесној деци и онима који су без средстава за живот. Видљиво је да атеистички начин празновања Божића све више осваја терен у свету, а посебно у Европи. Новац је господар нашег времена и преко њега може да се добави и купи све. Материјализам је карактеристичан чак и за празновање Онога који се родио у Витлејему, у штали, јер „није имао где другде да спусти главу.“

Сав западни свет прославља Божић у знаку материјалних добара и та тенденција обожавања Златног телета појављује се такође и на Истоку, чак и код атеиста. Ђурани, шампањак, свилене чарапе, накит – све то врти се око празновања Божића и Нове године на кули земаљској. У томе су се Запад и Исток међусобно примакли.“

Славица Зељковић

Српско-грчко вече

Последња манифестација Српске самоуправе у Будаершу у овој години било је Српско-грчко вече. Учесници и гости су се окупили 1. децембра у Дому културе ПостАрт. Веселе госте забављала су два оркестра: грчки оркестар „Митос“ (Mythos), са Софијом Ђовантси, Јорданидисом Леонидасом и Јаносшем Буријем и српски оркестар „Дум-

бус трио“, са Бранком Башић, Слободаном Вертетићем и Давидом Ередичем. Целе вечери атмосфера је била одлична, гости су се забављали, играли и уживали у српским и грчким специјалитетима и никоме се није одлазило кући. Ово је друга успешна заједничка манифестација Срба и Грка из Будаерша и сарадња се наставља и наредне године. К. П.

КУД „Банат“ у матици

У протеклом периоду, Културно уметничко друштво „Банат“, имало је два значајна наступа. Једно у главном граду Војводине, Новом Саду, и друго, недељу дана касније у Суботици.

Фестивал Фолклора Срба из региона, одржан је по девети пут ове године, 27. новембра, на Великој сцени „Јован Ђорђевић“, у Српском Народном позоришту. Организатор овог фестивала било је Завичајно удружење „Сава Мркаљ“, које је послало позивницу „Банату“, после веома успешног и запаженог наступа на овогодишњој Европској Смотри у мају месецу. Пред препуном салом, овације нису ни овог пута остале, громки аплауз проломио се после наступа наших представника.

„Једна лепа сцена у Народном позоришту, једна лепа и свечана прилика, да се можемо и у Војводини истићи и показати, а такође и прилика за кореографије у којима се појављује више генерација, какав је био и овај наступ и кореографија „Орачки бал“. Оно што је још интересантно је да смо повезали лепо и корисно. Том приликом имали

смо веома успешне преговоре са Музејом Војводине, са којим нас очекује сарадња и упис у Национални регистар нематеријалних добара са „Златним везом“, као и заједничка жеља за упис у Међународни регистар.“ истакао је председник удружења Кристифор Брцан.

Недељу дана касније, још један наступ „Баната“, али овог пута мало северније. Позив је стигао од Културно-уметничког друштва „Младост 1947“ које је славило 75. година постојања. На рођенданском славују, Банат се представио играма из Београда.

„Наши вршњаци по годинама, и они славе 75 годишњицу. Позив је стигао од нове директорке Тамаре Марковић, која је још раније настојала у томе да се ми повежемо. Тада смо ми њих позвали на Банатски сабор, и ту је покренута наша сарадња. Она се наставила сада њиховим позивом на 75-ту годишњицу, а и у будућности планирамо да је наставимо, можда позивом на Ајвариаду, или Славу.“ рекао је за наш лист Кристифор Брцан. С. С.

Паљење адвентске свеће у Дески

Ове године прилику да се представе, имали су чланови Српске заједнице из Деске. Ни хладно и кишовито време нису зауставили велики број мештана, чланова заједнице, њених симпатизера, али и осталих љубитеља адвента да се окупе у недељу, испред сеоског дома, на паљењу друге адвентске свеће. Поздравни говор на самом почетку, одржао је градоначелник села Ласло Кираљ, а затим је реч препустио директору Српске основне школе, Нори Станојев Роцков, која је дирљивим празничним говором, отопила и најзалеђенија срца те вечери: „[...] Можда је највећи изазов одбацити чињеницу да одмор мора бити савршен. Некако се развила потреба да се сва наша љубав сажима у ових неколико дана, иако је љубав дата/примљена и доживљена других дана у години једнако важна. Ако желимо да останемо на тлу стварности, онда наши дани, наши животи, укључујући наше пра-

знике, нису савршени – и то је у реду. А када то будемо могли да прихватимо, онда ће можда међу нас заиста стићи смиреност, окретање ка унутра, тишина коју адвентски период жели да представља. А да би се вратили у прошлост из наших дана, наши ученици ће у драмском приказу, представити причу о рођењу бебе Исуса на српском језику. Видећете Јосифа и Марију са бебом, пастире, мудраце са истока, Ирода и анђела који је јавио рођење Спаситеља пастирима у Витлејему. Али пре него што ова прича од пре две хиљаде година заживи на српском пред нашим очима, молим вас да са пуно љубави дочекате свечане песме и рецитације наших другара из вртића.”

Пред сам излазак малишана на малу импровизовану сцену, присутне је поздравио и православни свештеник Светомир Миличић.

Дечаки и девојчице, малишани Српског забавишта, одрецитовали

су присутнима рецитације „Христос се роди”, и „Божићна песма”, а затим и запевали, помало срамежљиво, али како доликује овом тренутку, одломак песме „Христов рођендан”. И била је то увертира за наступ основаца, који су извели игроказ о Христовом рођењу, такозвани Вертеп.

На самом крају програма, директорка Српске основне школе и ме-

сни свештеник, заједно су упалили другу адвентску свећу и захвалили се свима који су дошли и увеличали ову чаробну ноћ. Уз мирисе куваног чаја и вина, егзотичних зачина, и сласних колачића, свако је нашао саговорника за још по коју недоречену мисао, загрљај, осмех, заједничку фотографију и последњи поздрав пред одлазак у топлину свога дома. ■

Слава у српском забавишту и завршни божићни концерт

Позлазници српске предшколске установе у Сегедину, испостава СОЦ „Никола Тесла” из Будимпеште, у петак, 15. децембра, пригодним програмом обележили су Светог Николу, њихову славу. Освештење кољива и колача у част заштитника Светог Николе обавио је протојереј Далибор Миленковић. Малишани и њихови васпитачи су за ову прилику припремили, одрецитовали и отпевали песме о Светом Николи, након чега су им, председница Самоуправе Срба у Сегедину Нада Малбашки и Сенад Емра потпредседник ССС, уручили пригодне поклоне. У гостима мали-

шанима и њиховим васпитачима били су ученици првог и другог разреда Српске основне школе „Никола Тесла” са њиховим учитељицама и директорицом Љубинком Георгијевић.

Након приредбе, малишани су наставили дружење и чашћење, како то и доликује свакој слави.

Горана Копоран

У српској основној школи у Сегедину, испостава СОЦ „Никола Тесла” из Будимпеште, уприличен је концерт ученика музичке школе. Да подсетимо, у оквиру школе ученици имају могућност похађања часова солфеђа које држи Шереш Бригита, часове клавира код Марки-Тот Естер и часове фруле и тамбуре код Киш Тамаша.

Традиционално, пред божићне и новогодишње празнике, ученици и њихови наставници прикажу свој досадашњи напредак и направе пригодан концерт за наставнике, родитеље и све своје заинтересоване пријатеље.

Г. К.

Свети Никола код малишана

Најмлађи из Помаза, Калаза и Чобанца дочекали су свог најдражег Деда Мраза у помашком замку Телеки-Ватаи.

Дејан Мудрић Цуле и Марко Га-

жић, запослени у Српској школи „Никола Тесла” у Будимпешти, приредили су деци забаван интерактивни програм. Играли су се са децом, певали и забављали најмлађе уз музичку пратњу Крунослава Киће Агатића и Михаља Ђерђа.

У оквиру богатог програма пред седамдесетак гледалаца наступила су деца из Калаза, коју је припремила Зорица Јегер, која сваке недеље учи малишане српски језик, као и калашки малишани, које

Српска самоуправа од Фондације „Бетлен Габор”.

Деда Мраз није заборавио да посети ни најмлађе из Ловре. У сали за физичко васпитање, забављали су их Бранимир Ђорђевић, члан Српског позоришта у Мађарској и Дејан Мудрић Цуле. Осамдесетак малишана

је припремила Гордана Миљасавић. Своје играчко умеће показали су малишани из најмлађе групе КУД-а „Опанке”. После подела новогодишњих пакетића, и учесници и гледаоци су се ухватили у заједничко коло.

Средства за ову манифестацију обезбедила је помашка

је певало, играло и забављало се, а показали су и своје фолклорно умеће. Припремила их је наставница плеса Тимеа Нађ. Врхунац је била подела новогодишњих пакетића.

Средства је обезбедила Српска самоуправа из Српског Ковина од Фондације „Бетлен Габор”.

К. П. Б.

НЕВЕН

Екскурзија осмака

У првом полугодишту 2023/2024. школске године, ми ученици 8. разреда Српске основне школе „Никола Тесла“ у Будимпешти на челу са разредном старешином Анитом Шухајда и наставником Моником Орос, кренули смо из Будимпеште на Златибор. Путовање је било добро и узбудљиво. Било је веома весело уз музику и понеки несташлук. Када смо стигли, прво смо се упознали са градом. Хотел нам је био близу центра, тако да смо могли лако да га обиђемо. Сутрадан смо већ кренули у обиласке знаменитости овог краја Србије.

Првог дана смо посетили манастир

се и рука Светог Саве, коју је манастир недавно добио. У старом делу цркве налазе се фреске Немањића, краља Владислава, Светог Саве и других значајних личности из 13. века. У делу манастира из 16. века можемо видети приказ Вазнесења Христовог. Међу њима смо видели и најпознатију фреску Белог анђела. Одељење се највише изненадило када смо чули да је манастир 200 година био без крова, и да је неко време био под Италијанима, који су у њему држали коње. Без обзира на то, фреске су остале видљиве и лепе. Манастир се налази недалеко од Пријепоља на реци Милешевци, коју смо такође видели

упут. Предиван је и спољашњи изглед манастира. Из дворишта се види и крст на врху планине. Сликали смо се испред манастира да ухватимо цео поглед који смо видели. Домаћини су нас послужили, могли смо да попијемо кафу и да се послужимо колачима.

После манастира сви заједно смо се попели на Торник. Торник је иначе парк за скијање, али пошто није било снега, имали смо прилику да видимо скоро цео Златибор. Слупштање са врха било је веома забавно и незаборавно.

У четвртак је прва станица била Стопића пећина. Она је удаљена свега неколико стотина метара од пута Златибор-Сиројно, тако да је најпреступачнији спелеолошки објекат. Уз водича смо чули много ствари и прошли кроз целу пећину. Дужина пећине је 1,7 километара. Замало кроз целу пећину пролази водопад. Док смо шетали, видели смо уске пролазе кроз које смо прошли. Све је било осветљено, па смо видели кварц који светлуца на доњим деловима где су каде. Затим смо се спустили до водопада у Гостиљу. Један је од највиших водопада у Србији. Околина је украшена боровим и буковим шумама и лековитим биљем. У Гостиљу се налази и родна кућа Димитрија Туцовића. Спустили смо се што смо ближе могли водопаду и сликали да се види предивна природа око њега. На крају дана посетили смо и етно село Сиројно. Етно село се састоји од четрде-

сетак старих кућа. Куће се деле на породичне и оне које имају функцију за неки посао. У породичним кућама смо видели старе предмете који су служили за кување и чишћење куће. У једној кући живело је много више чланова него сада. Од најстаријих чланова, њихових потомака и по једна генерација више. Сви су заједно радили и бринули о истој кући, само, када би се син оженио и имао породицу, добио би нову кућу. Кућа би била одмах поред куће у којој је раније живео. Син и његова породица настали би да раде исте послове као и раније, помажући старијима. Упознати са овим, схватили смо какав је живот био раније.

Затим смо отишли у други део, где се налазила школа. Водич нам је причао да су у ратно време деца морала да остану у школи све док не буде безбедно да се врате кућама. Мислим да нам је ова прича свима остала у сећању. Овде је био крај наших обиласка. Увече смо имали још мало слободног времена за шетњу градом. У петак рано ујутру кренули смо назад за Будимпешту. Опет смо имали доста времена да се дружимо у аутобусу.

Цела екскурзија је била испуњена лепим догађајима које ћемо памтити заувек.

Излет ученика осмог разреда у Србији материјално су обезбедили Српски образовни центар „Никола Тесла“ у Будимпешти и Српска задужбина.

Теодора Камбер, 8. разред

КУЛТУРА

Фестивал монодраме за децу

Децембарски „Змајдани“ лепих речи у Новом Саду

У Новом Саду који је проглашен престоницом културе за 2022. годину и ове године, како то дугогодишња традиција већ налаже, од 1. до 10 децембра одржале су се Змајеве дечје игре, у којим је централни догађај Фестивал монодраме за децу.

Фестивал је одржан 32. пут, што већ пуно говори о квалитету и његовом опстанку кроз време, које сигурно није увек било наклоњено његовим организаторима.

На Змајев Фестивал монодраме за децу, први пут су се пријавили и ученици Српске школе „Никола Тесла“ из Будимпеште, у жељи да се обогате за још једно искуство – наступом пред малом децом. Заиста је то био велики изазов, како се то касније и испоставило. Изазов је био већи и тиме што су наши ученици наступали 5. децембра, дан после свечаности Предаје пантљика, а иначе је то било време важних дешавања у Српској школи у Будимпешти: Државно такмичење у рецитовању и казивању прозе за основце, па за гимназијалце, као и Фестивал у беседништву у Сремској Митровици, на коме смо учествовали са пет ученика.

Гимназијалци Анастасија Ђуровић 9/б и Димитрије Петровић 12/б представљали су Српску школу из Будимпеште, а као ментор радила је са њима

професорка Драгана Меселција, запослена као васпитач у дому у Рожа улици, која потписује и режију за обе монодраме. Текст за обе монодраме написала је Оливера Оља Јелкић, адвокатица и књижевница из Сремске Митровице, која је нашим учесницима несебично помогла саветима, предлозима и реквизитима.

Анастасија је одабрала монодраму „Мачак лопов“, која говори о власнику који се жали деци на свог мачка који лови комшијске шницле, кобасице, хамбургере и папагаје, све док на крају не бива ухваћен. Анастасија је била на висини задатка и својом глумом заинтересовала децу за авантуре овог несташног мачка Арчибалда. Реквизите и помоћ око сценографије за ову представу обезбедили су нам професорка Александра Ристић која ради са ликовном секцијом у дому у Рожа улици, затим учитељица Јасмина Латас која је уступила позадинску сценографију и цртеже, као и Марко Гажић директор Српског забавишта, који је позајмио

играчке мачке, потребне за ову монодраму.

Димитрије је наступио са монодрамом „Да сам ја неко“ и својим глумачким умећем и енергијом на сцени, као и поруком ове монодраме да свако од нас може да буде неко ко ће дати свој допринос свету у чувању планете, као и бољим међуљудским односима, одушевио и учитељице и децу. Очигледно је препозната порука и њена важност и то не само у овом тренутку скрајнутих правих вредности, морала и емпатије, него је то порука за сва времена. Правио је Димитрије контрасте у свом наступу указујући на разлике лоших ствари и добрих, како би деца разумела на чему је акценат: одело и материјалне ствари не чине човека, нити говоре о његовим квалитетима, већ оно што ради и што носи у свом срцу.

Реквизите за ову монодраму су својим трудом и радом обезбедили професорка ликовне културе Анита Шухајда која је направила лутку дечака са којим је Димитрије разговарао у току извођења монодраме, као и учитељица Јасмина Латас која је се три гимназијалке, деветак књи, Јованом Тадић, Машом Милошевић и Леном Здравковић, исцртала и

обојила позадинску сценографију на којој је била слика парка.

Димитрије је иначе учествовао у последње две године на Фестивалу беседништва у Сремској Митровици и стални је члан школског драмског студија. Жели да упише глуму.

Анастасија је такође у драмском студију у школи, али већ има искуства као глумица. Наиме, глумила је у српској серији „Црна свадба“, као и у краткометражном филму „На маргини“, али потпуно се слаже са Димитријем да је ово једно другачије искуство: стати пред малишане предшколског узраста или забавиштанце, којима треба привући пажњу глумом и интересантом темом и током читава извођења комуницирати са њима и држати им пажњу.

Д. М.

САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ РАСПИСУЈЕ КОНКУРСЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДВА КАНЦЕЛАРИЈСКА ПРОСТОРА

Обавештавамо Вас да Самоуправа Срба у Мађарској путем конкурса издаје у закуп канцеларије, некретнине, које се налазе у њеном власништву у VI кварту Будимпеште, у Нађмезе улици бр. 49: приземље број 7, на катастарском броју VI 28938/0/A/4. величине 32 m² и на катастарском броју VI 28938/0/A/5. величине 71 m² намењене за канцеларијски простор од 1. јануара 2024. године.

Молимо заинтересоване да своје понуде за закуп некретнине пошаљу до 31. децембра 2023. године до 10.00 часова, на име председнице Самоуправе Срба у Мађарској на адресу: Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3. или на адресу ssm@szerb.hu.

Остале информације:

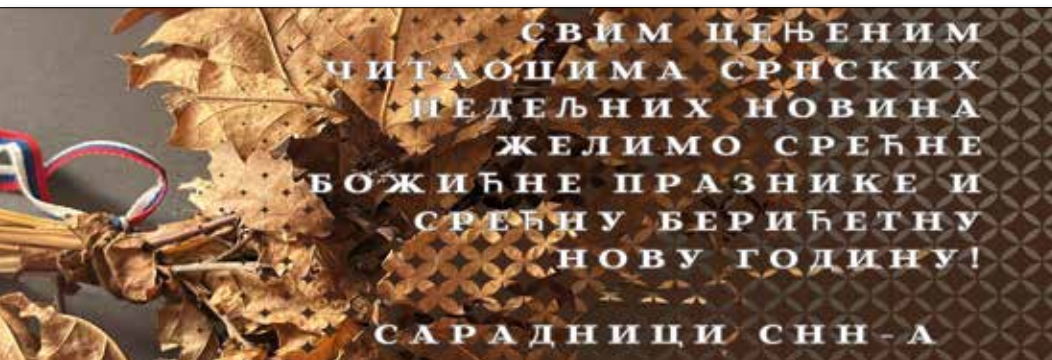
- Некретнина није опремљена намештајем.
- На основу пристиглих понуда, одлуку о закупу доноси Финансијски одбор Самоуправе Срба у Мађарској.
- Са изабраним закупцем склапа се уговор о закупу на основу Закона о народностима бр. CLXXIX из 2011. године; на основу Закона о националној имовини СХСХVI из 2011. године (у даљем тексту: „Закон о националној имовини“); и даље, меродаван је и Правилник Самоуправе Срба о руковању имовином и улагању.
- Скрећемо вам пажњу да, према Закону о националној имовини, уговор може да се закључи само са оним физичким или правним лицем које прихвата наведено у ставки 11. § (11) Закона о националној имовини.
- Уговор о закупу закључује се на најмање годину дана, односно 365 дана.
- Минимална цена закупа је 300.000 форинти месечно (71 m²), и 100.000 горинти (32 m²). Цена садржи и месечне режијске трошкове.
- У случају да се на конкурс пријави више кандидата, уговор ће бити закључен са понуђачем који је доставио понуду са највећим износом.
- Место отварања коверата са понудама: Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској (1055 Budapest Falk Miksa utca 3.). Термин отварања коверата са понудама: према важећем Правилнику ССМ-а о руковању имовином и улагању (тачка 42 и 43).
- Процесу отварања коверата са понудама могу да присуствују особе које су дале понуду или особе са њиховим писменим овлашћењем.
- Начин и очекивани термин за вредновање пристиглих понуда су одређени Правилником ССМ-а о руковању имовином и улагању.

Некретнина може да се погледа у унапред уговорено време.

Детаљније информације можете добити у току радног времена Самоуправе (пон-чет 9-15 часова, пет 9-12 часова) од др Јадранке Гергев, шефа Канцеларије ССМ, лично (Самоуправа Срба у Мађарској, 1055 Будимпешта, Улица Микше Фалка бр. 3.) или телефоном 061/331-5345.

Задржавамо право измене и опозива понуде. Уколико дође до измене садржаја огласа, Самоуправа Срба у Мађарској ће објавити обавештење. Будимпешта, 08. децембра 2023.

Самоуправа Срба у Мађарској

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА
У БУДИМПЕШТИ

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА МЕСЕЦ ДЕЦЕМБАР

23. 12. субота – Вечерње	16 ч.
24. 12. недеља – (Материце)	
Света Литургија	10 ч.
30. 12. субота – Вечерње	16 ч.
31. 12. недеља – (Оци) Света Литургија	10 ч.

Јушрење се служи свакој дану у 8:00 часова

СЛЕДЕЋИ БРОЈ СНН-а
ИЗЛАЗИ 11. ЈАНУАРА 2024.

Обавештавамо Читаоце да ће наредни број нашег листа из штампе изаћи 11. јануара 2024. године, после двонедељне зимске паузе, коју у ово доба године користе запослени у штампарији, која штампа „Српске недељне новине“. Наши сарадници ће, међутим, и за то време бити ангажовани на припреми интернет издања листа, као и на креирању Фејсбук странице СНН-а.

ИНФО

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНОГ КОНКУРСА ЗА САКУПЉАЊЕ СРПСКЕ ЈЕЗИЧКЕ, ЗАВИЧАЈНО-ИСТОРИЈСКЕ И ЕТНОЛОШКЕ ГРАЂЕ У МАЂАРСКОЈ 2023. године

Одбор за културу Самоуправе Срба у Мађарској донео је одлуку о вредновању пристиглих радова на наградни конкурс Самоуправе Срба у Мађарској и Српског института у Будимпешти. Према одлуци Одбора прво место припало је **Марији Ластић**, економисти из Будимпеште, за рад под насловом „*Називи аџара села Ловре*“. Другу награду је гремиум доделио раду **Лазара Которчевића, професора географије** (Српска гимназија „Никола Тесла“ – Будимпешта) и историчара **Алексе Милића**, под насловом „*Српско тробље у Српском Ковину*“, док је трећа награда припала професору историје **Милану Дујмову** (Српска гимназија „Никола Тесла“ – Будимпешта), који носи наслов „*Српска презимена у јојису Којањској санџака 1570. године*“.

Награде ће бити уручене у свечаним оквирима у јануару месецу наредне године.

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-КФТ) ✦ За издавача: Радојка Филаговић ✦ Главни одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ✦ Вршилац дужности главног одговорног уредника: др Предраг Мандић ✦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✦ Фоторепортер: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Контакт: srpskenedeljenovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ✦ Графички џелом листа: Тибор Фукулс ✦ За штампању: Szedéstűköt Bt.: Ференц Ибош ✦ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✦ HU ISSN 2061-0238

КУЛТУРА

Дијалогска трибина у Текелијануму

„Да вера ваша не буде у мудрости људској него у сили Божијој”

У организацији Епархије будимске и Амбасаде Републике Србије, 5. децембра у свечаној сали Текелијанума у Будимпешти одржана је дијалогска трибина чија је централна тема била: „Да вера ваша не буде у мудрости људској, него у сили Божијој” (1. Кор 2,5).

Учесници трибине том приликом били су др Бојана Катана са Института за хемију Природно-математичког факултета Универзитета у Сегедину и познати певач Никола Роквић, који је познат по томе да је веома посвећен вери.

На самом почетку дијалогске трибине, модератор вечери протојереј Зоран Остојић, парох будимпештански, након што је поздравио присутну публику, у чијим редовима су се нала-

зиле и високе, угледне званице, објаснио је значај трибине, а затим је са својим гостима разговор повео о вери.

„Вера је зрак, нада светлост, а љубав круг сунчев”, речи су Св. Јована Лествичника, а учесници трибине др Бојана Катана и Никола Роквић ишли су путањом његових речи, наиме, „она нам представља једну лествицу која полази од земаљског и достиже до небеског, откривајући Бога који седи на њеном врху”.

Како предавач Универзитета у Сегедину, рођена Пљевљанка, тако и познати, популарни певач, рођен по Видовдану у Београду, веома отворено су говорили о свом односу према вери, породици, васпитању, хришћанским начелима, хришћанском погледу на свет и начину постојања, свакодневним проблемима, у чијем савладавању вера значи решење. Јер, „вера је терапија, помоћ и утеха!”

Др Бојана Катана је истакла да је захвална Богу што је одрасла у породици која је од самих почетака уткала у њу љубав према светосавској српској православној вери, док је Никола Роквић нагласио да духовни почетак у његовом животу рачуна од тренутка када је сазнао да ће бити отац. „Захвалан сам Богу што ми је дао могућност да спознам на тај начин своју веру и да кроз цео тај свој пут – од тог најлепшег и најдивнијег тренутка, када се зачело наше прво дете, Леона Параскева крштено – добио сам ту благодат да могу своју децу са те дистанце и тог угла да усмерим ка Истини, како не би толико лутала на почетку, колико сам ја лутао.”

Никола Роквић је у наставку гово-

рио о својој, односно, породичној везаности за Св. Петку, ту дивну светитељку, а др Бојана Катана је пак указала на мање своје страхе због могућности утицаја науке на веру, међутим, ту дилему је успешно отклонила, између осталог, и помоћу читања књиге мати Макарије Соколичке, рекавши: „Знала сам одакле потичем, знала сам колико верујем у Господа, знала сам да тај пут при којем сам уписала хемију, положила разне испите, везан је за моју професију – јесте Божја воља, Божја рука!”

Током веома емотивне вечери, учесници трибине су отворили свој ум и своје срце сведочећи веру у Господа. „Тешко је неког увести у веру у потпуности, ако га Господ не призове. Међутим, битно је да отворимо очи и уши и да чујемо тај позив. [...] Бог је увек ту, а највише када смо у тешким тренуцима. Свето Причешће нам је дато да се сретнемо са Живим Богом, да му приђемо у загрљај. Морам рећи да најбитнија ствар за нас хришћане је Свето Причешће”, нагласио је Никола Роквић, који је на крају дирљиве, незаборавне вечери отпевао песму „Тамо далеко”.

П. М.

Дечји хор „Бајићеви славуји” одушевио Печујце и Будимпештанце

Дечји хор „Бајићеви славуји” Музичке школе „Исидор Бајић” из Новог Сада, 13. децембра гостовао је у Печују, а сутрадан, у сарадњи са Српском православном црквеном општинском у Будимпешти, наступао је и у Текелијануму.

Иако је првог дана боравка младих хориста из престонице Војводине у Мађарској, нажалост, у Печују цео дан падала киша, ипак „Бајићеви славуји” су одлучили да наступају у самом центру града и представе делић свог репертоара, везан за прославу Божића.

У склопу адвентског вашара, деца су предвођена хоровањом, професором Аном Ковачић и Марком Асурецићем извели неколико позна-

тих песама о Божићу, пре свега, на српском језику, међутим, на репертоару су се нашле и нумере на енглеском, немачком, па и на мађарском језику.

Наступом двадесетпетогодишњег певачког састава био је одушевљен и Габор Заг, заменик градоначелника града Печуја, који је Новосађане позвао у зграду локалне самоуправе града, где их је угостио у скупштинској сали. Децу је даривао пригодним божићним поклон-пакетићима, док је њиховим пратиоцима уручио књиге о Печују и његовим знаменитостима на енглеском језику.

Драге госте из побратимљеног града Новог Сада провео је кроз зграду и омогућио им да се са балкона диве

граду, осветљеном предбожићним сјајем.

Током боравка у Печују, „Бајићеви славуји” су посетили и римокатоличку катедралу „Св. Петра и Павла”, односно, месни српски православни храм „Св. Андроника и Јуније” где их је поздравио јереј Милан Ерић, парох

печујски. Сутрадан, 14. децембра, успешно су наступали и у свечаној сали Текелијанума у Будимпешти – уједно су нагостили да ће јубиларни концерт, поводом 25. годишњице постојања, одржати у мају 2024. године.

Предраг Мандић

